

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXIII. Solvuntur objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

habilitate ipsi suadet eam dari, quam non dari, nec videt majus fundamentum credendi quod non detur, quam quod detur. Implicat ergo contradictionem quod in istis circumstantiis, certus sit se formaliter non peccaturum, si hoc faciat. Si enim à parte rei detur lex prohibens, à parte rei legem transgreditur si faciat; nec certus esse potest, suam illam transgressionem fore purè materialem, non formalem. Implicat enim contradictionem, quod transgressio materialis eo ipso non sit formalis, quo absque necessitate excusante sit ab homine, non laborante invincibili ignorantia malitia. Quà talem hominem non laborare, demonstrabitur cap. 31.

CAPUT XXIII.

Solvuntur objectiones.

199 **A**rgumenta supra deducta Majoribus nostris visa sunt tam efficaciter concludentia, ut assertionem nostram communi receperint calculo, nec eorum quisquam oppositum assertuisse inveniatur, teste Vasquez 1. 2. disp. 65. c. 3. Suam tamen de licito usu cujusvis opinionis probabilis doctrinam, hinc funditus contere videntes Patroni novioris Ethices, in omne latus se vertunt, quo eorundem argumentorum vim elidant.

200 **O**bjiciunt ergo 1°. Sicut voluntas se habet ad bonum; sic intellectus se habet ad verum. Sed ex duobus bonis, omnino æqualibus in vi movendi, voluntas amplecti potest unum præ alio. Ergo similiter ex duobus probabilibus, omnino æqualibus in vi movendi, intellectus saltem ex imperio voluntatis per assensum, seu judicium approbare potest unum præ alio; atque adeo in æquali utrimque probabilitate judicare potest objectum licitum potius quam illicitum. Atqui istud probabile judicium à voluntate imperatum, homo in praxi sequi potest. Quidquid enim ab homine probabiliter, adeoque prudenter judicatur licitum, hic & nunc ab ipso licite fieri potest. Sed objectum illud ab homine probabiliter, adeoque prudenter judicatur licitum. Ergo illud objectum hinc & nunc ab ipso licite fieri potest.

201 **R**espondeo 1°. subsumptum de voluntate à multis negari, loquendo de bonis, quæ simul possideri non possunt. 2°. in puncto præsentis esse manifestam disparitatem inter voluntatem & intellectum, quod voluntas inveniat objectum suum formale in utroque extremo, rationem utique boni, quod est objectum formale voluntatis, prout abstrahit à bono honesto, delectabili & utili. Intellectus verò non invenit objectum suum formale in utroque extremo, rationem scilicet veri, dum unum alteri contradictoriè opponitur: cum duo contradictoria simul esse nequeant vera. Et ideo illi soli extremo assentiri potest, quod sibi proponitur ut verum. Quando verò duæ

opiniones invicem contradicentes intellectu proponuntur cum æquali probabilitate, neutra magis proponitur ut vera, quam ut falsa. Et ideo neutri potest assentiri, uti demonstravimus cap. 12. & 13.

Respondeo 3°. in eo esse paritatem inter voluntatem & intellectum, quod sicut voluntas amare non potest, nisi objectum sibi propositum ut bonum; sic intellectus assentiri non potest, nisi objecto sibi proposito ut vero. Et sic verum esse, quod intellectus se habeat ad verum, sicut voluntas ad bonum. Sed hinc consequens non est intellectum assentiri posse objecto sibi proposto cum æquali apparentia falsitatis, quam veritatis. Nec proinde consequens est ipsum assentiri posse uni ex duabus partibus contradictionis, dum utraque proponitur cum æquali falsi similitudine, quam veri similitudine. Imò potius consequens est, neutri tunc assentiri posse. Quia neutra proponitur potius ut vera, quam ut falsa. Ex eo itaque quod intellectus sic se habeat ad verum, sicut voluntas ad bonum, & voluntas fortasse amare possit utrumlibet ex duobus bonis oppositis sibi propositis ut æqualibus, ad summum conficitur posse quoque intellectum assentiri utrumlibet ex duobus veris oppositis sibi propositis ut æqualibus. Non conficitur autem posse assentiri utrumlibet ex duabus partibus contradictionis, quarum utraque nequit simul esse vera, sicut utrumque ex bonis oppositis potest simul esse bonum in suo genere. Dixi ad summum: quia intellectus reverà assentiri non potest utrumlibet ex duobus veris oppositis. Cum casus iste sit de subjecto non supponente: Nam verum non opponitur vero; sicut bonum subinde opponitur bono, v. g. bonum delectabile bono honesto.

Respondeo 4°. paritatem inter voluntatem & intellectum solum arguere, quod ex duobus veris, sic disparatis, ut veritas unius non inferat evidentem falsitatem alterius, intellectus ex imperio voluntatis assentiri possit huic vel illi; non autem huic vel illi ex duobus extremis invicem contradicentibus, quorum unius veritas evidentem inferat falsitatem alterius, dum utrumque proponitur intellectui ut æquè probabile, seu verisimile. Quia tunc quodlibet æquè apparet falsum quam verum. Nihil proinde tunc efficere potest imperium voluntatis in intellectum. Quia intellectus per imperium voluntatis solum determinari potest ad assensum objecti, quod sibi magis proponitur ut verum, quam ut falsum; non autem ad assensum illius, quod sibi æquè proponitur ut falsum, quam ut verum. Nam implicat, quod intellectus, qui non tendit in objectum nisi sub ratione veri, assentiat ei parti, in qua non magis apparet ipsi veritas, quam falsitas. Et sicut voluntas suo imperio efficere nequit, ut intellectus non assentiat vero, evidentem proposito ut tali; sic efficere nequit, ut intellectus non suspendat assensum inter duos extrema sibi invicem contradicentia, eviden-

ter aequalis falsitatis ac veritatis. Quemadmodum enim apprehensio evidentis veritatis per se determinat intellectum ad assensum; sic apprehensio evidenter aequalis falsitatis ac veritatis, inter duo extrema contradicentia, per se determinat intellectum ad suspendendum assensum. Neque enim voluntas efficere potest ut intellectus refragetur evidentiae sibi per apprehensionem propositae.

204 Respondeo 5°. dato, non concessio, quod voluntas imperio suo tunc determinare possit intellectum ad assensum: nec istud imperium rationabile foret ac prudens, nec assensus ipse, uti demonstravi cap. 12. à num. 114. Neque enim hominis prudentis esse potest iudicare quidpiam licitum potius quam illicitum, quando auctoritas & ratio aequè movet ad iudicandum illicitum, quam ad iudicandum licitum. Dumque intellectus ex parte sua dubius est, ob illam aequalitatem, voluntas irrationabiliter & imprudenter extrahit ipsum ex illo dubio, nec hoc facit ex sincero amore veritatis, sed suae libertatis & commoditatis, neque ex prudentia sancti Spiritus, sed ex prudentia carnis, prout demonstravi n. 187. Ut enim angelicè Doctor Angelicus 2. 2. q. 49.

205 a. 7. *ad prudentiam Spiritus pertinet rectè ordinare aliquem in finem*, conformem utique appetitui recto. Cui conforme non est, imperare electionem & praxim opinionis, de qua quis cognoscit, quod, eam sequendo & practicando, aequè probabiliter facit, quam non facit contra Dei legem; dum oppositam opinionem sequendo & practicando, certò immunitus esset ab isto periculo. Cùm appetitui recto conforme esse nequeat, indifferenter se habere ad violandam, & non violandam Dei legem. Indifferenter verò se habet ad violandam, & non violandam Dei legem, qui id agit, in quo videt Dei legem aequè probabiliter violari, ac non violari. Neque enim talis censendus est velle, actionem suam legi conformem esse, imò hoc ipso declarat se id non velle, quo sciens & volens id agit, quo videt Dei legem aequè probabiliter violari, ac non violari; quemadmodum si quis uxorem duceret, aequè probabiliter cognoscens esse natu minorem, ac majorem, hoc ipso declararet, indifferens sibi esse, utram duceret, id est se non magis velle unam quam alteram. Si Medicus è duabus medicinis eligat eam, quam aequè probabiliter cognoscit obfuturam, quam profuturam, eo ipso declarat, se non velle profuturam, sed indifferens sibi esse, sive ea quam eligit profutura sit; sive obfuturam. Dumque quispiam animal emit, aequè probabiliter cognoscens feminam esse, quam marem, eo ipso declarat perinde sibi esse, sive marem, sive feminam habeat. Idem aliis innumeris demonstrari posset exemplis. Certum verò est, Dei legem parvipendi ab eo, qui ut suam fruatur libertate & commoditate, in eligendo perinde seu indifferenter se habet ad violandam, vel non violandam Dei legem;

facto quippe suo virtualiter dicit: *Sive actio, quam facere volo aequè probabiliter cognoscens esse, quam non esse contra Dei legem, sit vel non sit contra Dei legem, equidem volo illam eligere & facere.* Quod profectò est magis estimare & amare propriam libertatem, commoditatemque temporalem, quam Dei legem, amicitiamque & animae suae salutem, (uti S. Thomas quodlib. 8. a. 13. arguit de eo, qui ob contrarietatem opinionum, dubitans an licita sit beneficiorum polygamia, eam eligit, vultque habere. Talis enim, inquit, *periculo se committit, utpote magis amans beneficium temporale, quam propriam salutem*) ista verò haud dubiè est prudentia carnis, quae mors est, & inimica Deo, ut Apostolus dicit Rom. 8.

206 Obijciunt 2°. Frequentissima sunt hominum dubia, nec certò retolubilia, tam cùm non datur, quam cùm datur lex prohibens ea, de quorum honestate dubitatur. In quibus omnibus ad tutiorem partem eligendam obligare, est obligare ad multa, ad quae certum est Dei legem non obligare. Certum namque est, Deum non obligare, nisi ad abstinendum ab iis, de quibus est lex prohibens. Sententia verò obligans ad tutiorem partem in omnibus illis dubiis, obligat ad abstinendum à multis, de quibus certum est legem prohibentem non esse. Sed obligare ad multa, ad quae certum est Deum non obligare, est contra illud Deuteronomii... *Non addetis ad verbum hoc, quod vobis loquor, nec auferetis ab eo.* Est etiam contra illud Math. 29. ubi arguuntur Scribae & Pharisei, nonnulla Dei praeceptis addentes: *Alligant onera gravia & importabilia, & imponunt ea in humeros hominum.*

207 Respondeo 1°. eodem argumento premi Adversarios, dicentes, in ejusmodi dubiis standum pro libertate, non pro lege, de qua dubitatur. Cùm enim dubia illa de lege frequentissima sint, etiam cùm reverà datur lex prohibens, certum est quòd sententia in omnibus istis negans obligationem abstinendi, neget obligationem abstinendi à multis, à quibus abstinere Dei lex jubet. Hoc autem est detrudere verbo Dei contra illud: *nec auferetis ab eo.*

208 Respondeo 2°. negando consequentiam: quamvis enim in dubis de lege prohibente, dum reverà non datur, Deus ad abstinendum non obliget directè, sive obligatione proveniente à lege directà, de qua dubitatur, & quae reverà non datur (cùm non entis nulli sint effectus, nullaque obligationes) obligat tamen reflexè, sive obligatione proveniente à lege reflexa, sectandi tunc partem tutiorem, ad cavendum in ejusmodi dubio peccati periculum. De qua lege certò constat ex dictis cap. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. & 23. Adversarii proinde impingunt in locum ex Deuteronomio objectum; nos verò minime.

209 Obijciunt 3°. Utraque pars contradictio- nis aequè probabilis simul esse potest practice probabilis eidem intellectui, sive suffulta mo-

eivo idoneo ad movendum ad assensum sui hominem peritum & probum, irreprehensibiliter & prudenter judicantem. Ergo utrilibet intellectus potest irreprehensibiliter & prudenter assentiri; & sic utramlibet homo potest irreprehensibiliter & prudenter sequi. Consequentia bona est, quilibet enim prudenter & irreprehensibiliter facit, quod prudenter & irreprehensibiliter judicat non esse prohibitum. Probatur antecedens, quia motiva pro utraque contradictionis parte, apta movere ad assensum sui viros doctos & probos, irreprehensibiliter & prudenter judicantes, plerumque simul obiectivè existunt in eodem intellectu, æqualem in ipsis probabilitatem apprehendente, prout experientiâ constat: sapè enim vir doctus simul cognoscit motiva utriusque partis contradictionis sic habere æqualem vim movendi ad sui assensum, ut de facto plures viros doctos moveant ad assensus contrarios; istos videlicet ad assensum affirmantem, illos ad assensum negantem, ut evenit in omni sententia celebriori, quæ sicut plurimos habet fautores, ita & adversarios plurimos. Ita ferè Terillus de opin. probab. q. 5. n. 16.

210 Respondeo posse quidem eidem intellectui meo simul occurrere motiva ipsi visa æquè probabilia, quæ viros doctos & prudentes in sententias oppositas plerumque distrahant; sed dum motiva illa mihi æquè probabilia videntur, & unumquodque eorum æquali vi intellectum meum sollicitat ad sui assensum, neutrum habet vim expeditam imperandi à me assensum prudentem irreprehensibilemque, quamvis utrumque eam vim habeat in intellectu virorum illorum doctorum, quos distrahant in assensus contrarios. Alium proinde statum habent in intellectu meo, quam in intellectu eorum; quorum aliquos fortè movent sufficienter ad assensum irreprehensibilem & prudentem partis affirmativæ; quia repræsentantur aliis ut verisimiliora motivis negativæ partis; tujas tamen motiva aliis videntur verisimiliora motivis partis affirmativæ; & idè ab ipsis impetrant prudentem irreprehensibilemque assensum partis negativæ. Et idè argumentum obiectum non evincit quamlibet partem esse expeditè probabilem practicabilemque respectu mei, sed ad summum respectu eorum quibus repræsentatur ut probabilior parte adversâ.

CAPUT XXIV.

Ostenditur imbecillitas objectionum, quibus canonicam regulam de sectanda in dubio via tutiore, eludere conantur Probabilista.

211 **O**bjiciunt 1°. canonicam illam regulam solùm esse consilii, non præcepti.

Respondeo esse præcepti. 1°. quia sacri Canones regulam illam tradunt verbis præceptivis: *Via tutior est eligenda. Pars securior est tenenda. Semitamam debemus eligere tutiorem. Quod certius existimamus, tenere debemus, &c.*

212 2°. capite illud de cler. excom. statuitur,

deponendum Episcopum, qui in dubio partem non elegerat tutiorem. Pro sola verò consilii transgressione, Episcopus deponi non potuisset, cap. *quisquis præceptis* 14. q. 1.

3°. cap. *juvenis* de sponsal. juvenis, qui 213 contraxerat matrimonium cum puella septenni, in dubio an esset viri potens, ex eo quòd in his quæ dubia sunt, quod certius est tenere debeamus, separari jubetur à consobrina ipsius, quam postea duxerat. Quod Pontifex, ob regulam illam, jubere non potuisset, si solùm esset consilii, non præcepti.

4°. regulam illam Pontifices fundant in 214 stricto jure naturali & divino, quò peccati periculum cavere jubemur. Istud quippe fundamentum allegant in sacris Canonibus, ubi regula illa continetur, uti videre est cap. *significasti* de homicid. ibi: *pro eo quòd in altero nullum, in reliquo verò magnum periculum timeatur.* Et cap. *inquisitioni* de sent. excom. *ne contra iudicium conscientie committat offensam.* Et clem. *exivi* de verb. signif. *ad evitandos graves remorsus conscientie.* Atqui regula, fundata in stricto jure naturali, est præcepti. Ergo.

Objiciunt 2°. regulam illam solùm pro- 215 cedere in dubio, ante diligens examen. Quo adhibito, si dubium maneat; Sanchez ait, non obstante decisione cap. *inquisitioni* de sent. excom. debitum à conjuge dubitante exigi posse.

Respondeo contrarium esse verum: quia in eo ipso capite supponitur expressè, quòd debitum examen factum fuerit. Dubium enim seu credulitas de impedimento, dicitur *probabilis & discreta*, quæque ad Pastoris consilium deponi non possit.

Objiciunt 3°. regulam illam non proce- 216 dere universim, & sine exceptione; adeòque non procedere dum occurrunt principia reflexa, per quæ tollatur omnis dubitatio practica.

Respondeo, tamen si regula fortè non procedat in casu quo, cum dubio speculativo concurrat & occurrit principium reflexum, per quòd omnis dubitatio practica tollitur, conscientiaque de honestate actionis practicè moraliter certificatur: hujusmodi tamen principium esse Ecclesiæ declarationem, vel Reipublicæ ordinationem, de quibus capite sequenti; non verò principia illa, quæ Probabilista, ad eludendos Canones, contra communem Veterum traditionem de suo cerebro comminiscuntur, nimirum, quòd omne speculativè probabile sit practicè tutum. Quòd in omni dubio de lege prohibente, libertas sit in possessione. Et alia ejusmodi. Quæ nec Christus, nec Apostoli, nec Prophetæ, nec Pontifices, nec Patres, nec veteres Theologi tradiderunt, quæque adeò evidenter sunt falsa, & infundata, ut stupendum sit, quòd animarum salutem principiis tam ruinosis novioris Ethices patroni committant.

Objiciunt 4°. regulam illam solùm pro- 217 cedere in foro externo.